

Perjantai 27.10.2006

Laulu-Jaakkojen Argentiinan matkan ekstra juttu!!

Pietarsaaren Sanomat

Boca on Buenos Airesin legendaarista tangoseutua, eikä seurueelta vie monta hetkeä saada lähi-kontaktia aiheeseen. Alex Pollockilla kävi heti viuhka.

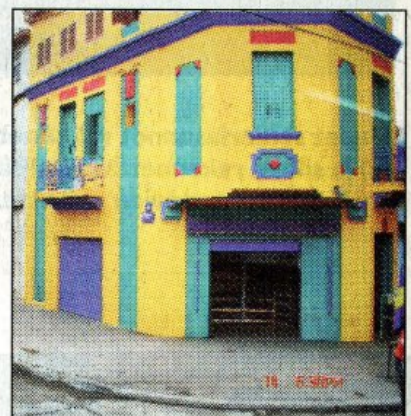
Kevään suuri ulkotaidenäyttely Buenos Airesissa koostuu tällä kertaa kymmenistä sydämistä. Antero Varila tutustuu muun muassa legendaaristen tangolaulajien kunniaksi maalattuihin teoksiin.

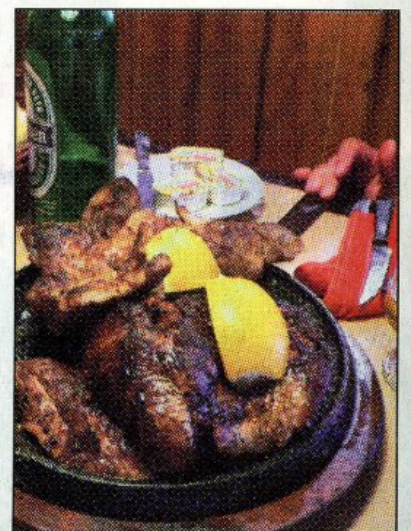
Juan Carlos (oik.) on musiik-koveteraani, joka on soittanut kymmenissä suomalaisissa kaupungeissa tanssimusiikkia. Hän on opettanut ystävälleen Semille myös muutamia asioita Suomesta.

Pablo Nerudan Valparaíson kodista näkee koko rannikko-kaupungin. Runoilija oli ahke-ra tavarain keräilijä.

Kirkkaat värit ovat Bocan tunnusmerkki. Talonomistaja ei voi syyttää vaatimattomuudesta.

Kyseessä on yhden hengen ko-koannos argentiinalaisessa lounasravintolassa — massaa arviolta alun toista kiloa. Li-sukkeet tulevat vielä erikseen.

Muun muassa rubiinityrannin bongasi Jürgen Lehmann.

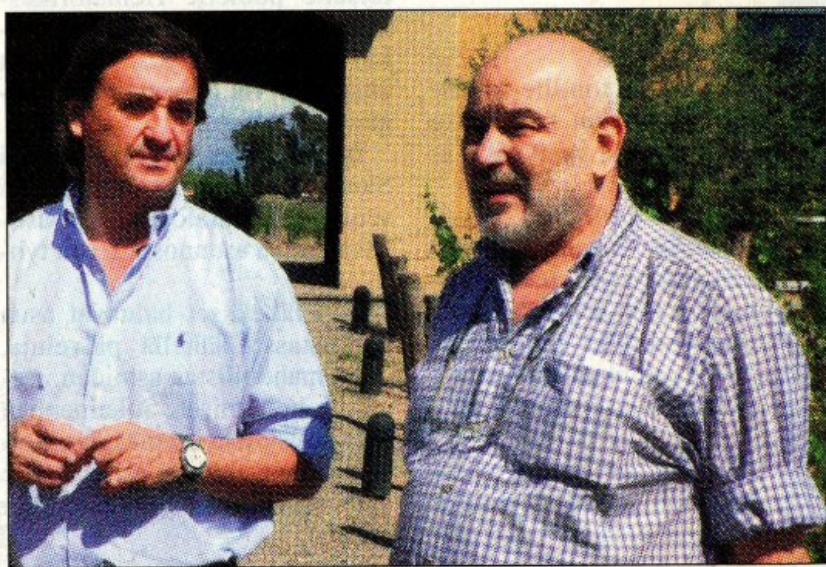

Nobel-runoilija Pablo Nerudan hautausmaahan Isla Negra, Tyynen meren rannalla Valparaisosta etelään. Laulu-Jaakkojen paikalla käynyt ryhmä esitti Armas Järnefeltin laulun "Pois meni merenhen päivä".

Pablo Neruda: Yö Isla Negrassa

Ikivanha yö ja sekasortoinen suola
jyskyttävät taloni seinä:
autio on varjo, taivas on nyt
vain valtameren sykkettä,
ja taivas ja varjo räjähtävät
ylenpalttisen kamppailun melskeeksi:
koko yön jatkuu taistelu
eikä kukaan tunne nimeltä
sitä julmaa kirkkautta joka hitaasti avautuu
kuin muodoton hedelmä:
niin syntyy rannikolla
riehuvasta varjosta kova aamuvalo
jota liikehtivä suola pureksii,
jota yö lakaisee koko painollaan,
joka vuotaa verta merellisessä kraaterissaan.

Kokoelmasta Pablo Neruda: Valitut runot,
suom. Pentti Saaritsa, Tammi 1983

Pertti Mustonen (oik.) sanoo argentiinalaisen avarakatseisuuden pohjautuvan siihen, että kaikki ovat alkuperältään maahanmuuttajia. Tässä hän tulkkaa mendozalaisen viinitilallisen ja Suomen kunniakonsulin Carlos Pulentan esittelyä.

Mies käveli rotkon yli Argentiinaan ja jäi

Koko kiertueen ajan Laulu-Jaakkoja puolisoineen luotsasi 30 vuotta Etelä-Amerikassa asunut **Pertti Mustonen**. Keuruulla syntynyt ja Uudenmaan Jokelassa kasvanut Mustonen on asunut vuodesta 1979 lähtien Buenos Airesissa, eli hän kuuluu kalustoon.

Mustonen on ehdoton, valloittava persoonallisuus, joka tuntee olot ja ihmiset, ja fiksaasi asiat kuntoon tilanteessa kuin tilanteessa.

Pertti Mustonen palveli vuoteen 1985 saakka Suomen ulkoministeriötä suurlähetystyksissä Libyassa, Marokossa, Espanjassa, Chilessä, Venezuelassa ja lopulta Argentiinassa. Hän suoritti Buenos Airesissa taloustieteiden maisteria vastaavan tutkinnon, ja päätti vaihtaa alaa siirtyen Argentiinan tekstiiliteollisuuden yrittäjälähtöön ulkomaankaupan avustajaksi.

Hän tekee kyseisiä projekteja edelleen, hänellä on oma konsulttitoimisto Suomessa, ja hän opettaa kahdessa Buenos Airesin yliopistossa sekä yksityisessä muotisuunnittelijakoulussa.

Väliin hän luotsaa suomalaisia ryhmiä läpi Etelä-Amerikan riemujen ja vaarojen. Laulu-Jaakot on ollut ryhmistä suurimpia, edellinen tapaus oli Kokkolan Guardia Nueva -orkesteri pari vuotta sitten.

Hän tuo myös argentiinalaisia tangoesiiintyjä Suomeen.

Tango on Pertti Mustosen intohimo. Siitä sai myös Laulu-Jaakot oivan näytteen, kun Mustonen repäisi pariin otteeseen aitoa argentiinalaista kaikilla mausteilla.

— Tango on minun sukupolveni suomalaisen luonnollinen silta Argentiinaan. Tapasin 1980-luvun alussa huikeat laulajattaret Alicia Duncanin ja Olga Rocan sekä pianisti Mario de Carlon. Aloin opiskella ohjelmistoa ja laulaa Alician tangokahvilassa. Vuodesta 1996 olen opiskellut laulua Ana Kante-miroffin johdolla ja tanssia Antonio Falcaon oppilaana. Oma nuoruuteni tango-Suomessa on minun suomalaisuuttani. Espanjan kielen taitoisena minua kiinnostivat alusta saakka argentiinalaisten sanat ja sovitusten monimuotoisuus. Olen myös oppinut tuntemaan argentiinalaisia tango sanojen kautta.

□□□

Pertti Mustosen mukaan argentiinalaiset sanovat usein perulaisten polveutuvan inkoista, meksikolaisten atsteekkeista ja argentiinalaisten laivoista — he ovat maahanmuuttajia.

— Minä sen sijaan olen kävellyt

Argentiinaan. Olin vuonna 1977 lomamatkalla Chilestä Perun ja Bolivian kautta Argentiinaan. Matkustin junalla Bolivian pääkaupungista La Pazista Argentiinan rajalle. Molempia maita hallitsivat diktatuurit. Kaikki matkustajat lastattiin junasta kuorma-autoihin ja ajettiin rajalle, joka oli syvän rotkon yli kulkeva silta. Meidät komennettiin laskeutumaan autoista ja pantiin tallustamaan. Myöhemmin muutin maahan lentoteitse Venezuelasta vapunaattoina 1979.

□□□

Argentiinalaisuus on suurta Euroopan kansojen sekoitusta Etelä-Amerikassa. Suomalaisilla on todennäköisesti enemmän harha- ja ennakkoluuloja argentiinalaisista kuin heillä meistä. Mustonen kiinnittää heti huomiota suurimpaan ja pahimpaan — minkä myös pietarsaarelaisretkue sai tuta nahoissaan varsin nopeasti.

— Suomalaisten suurin harhakuvitelma on, että kaikkialla maailmassa puhutaan englantia, ja että sillä kyllä selviää. Ei oteta huomioon, että espanja on tänään ajanut englannin ohi ihmisten äidinkieleinä. Sitä puhuu yli 330 miljoonaa ihmistä latinalaisessa maailmassa.

— Toisekseen ei ymmärretä latinalaisen Amerikan historiaa ja suhdetta "pääkonttoriin" eli Yhdysvaltoihin. Argentiina on erityisen jenkki-vastainen maa, johtuen yhdysvaltalaisen poliittisista töppäilyistä jo melkein 200 vuoden ajan.

Matkalaisten käytännön havainto oli, että Suomi tunnettiin ja osattiin sijoittaa kutakuinkin kartalle lähes joka kolkassa Argentiinassa.

— Argentiinalaisilla ei ole kovin paljon negatiivisia mielikuvia Suomesta, paitsi nyt sellujupakan aikana syntyneet. Selluriidassa ei suomalaisiin uskota yhtään sen enempää kuin mihinkään muuhunkaan monikansallisten yritysten omistajamaahan. Mietin, olisiko syytä uskoa enemmän, enkä itsekkään osaa siihen vastata.

□□□

Mustosen mukaan argentiinalaisen sekakansan maailmankatso-mus on avarampi kuin esimerkiksi eurooppalaisten. Ulkomaalainen on kovin tuttu asia — niitähän

ovat kaikki. Kapeakatseisuus, nurkkakuntaisuus tai kaikkien ah-taminen yhteen, määrättyyn muotiin on vierasta.

— Argentiinalaiset ovat kovin suvaitsevia, kun vertaa moniin muihin. Olen sanonut vuosia, että on paljon, paljon helpompaa olla suomalainen Argentiinassa kuin somali tai venäläinen Suomessa.

□□□

Kuorolaisryhmä vaikutti suuresti eteläamerikkalaisen yleisön välittömyydestä, kiinnostuksesta ja mutkattomasta kontaktinotosta suomalaisiin. Pertti Mustonen vakuuttaa, että Argentiinassa ollaan tosissaan kiinnostuneita siitä, mitä muualla maailmassa tapahtuu ja tehdään. Suosionosoitukset eivät ole pelkkää vieraskoreutta.

— Kun joku eksyy tänne näyt-tämään naamaansa ja kulttuuriaan livenä, mennään sitä mielellään katsomaan ja kuuntelemaan. Buenos Aires on yksi maailman aktiivisimpia kulttuurikaupunkeja, jossa kaikki "uusi" kiehtoo ihmisiä, siis myös Laulu-Jaakot Pohjolan perukoilta.

— Pohjoinen tunnetaan erityisesti Ingmar Bergmanin ja Kaurismäkien sekä tietysti venäläisten elokuvien kautta. Argentiinalaisten suuri suosikki olisi ollut Mollbergin "Maa on syntinen laulu", jota ei koskaan saatu Buenos Airesin kaupallisiin elokuvateattereihin. Kaurismäen "Mies vailla menneisyyttä" toi pohjoisen ja Suomen erittäin lähelle, ja siitä tuli ehdoton suosikki, joka menee lainaamoissa edelleenkin, Mustonen kertoo.

□□□

Vuosikymmenet toisella puolella maailmaa asunut Pertti Mustonen ei hänkään pääse suomalaisista juuristaan. Kaiho ilmenee monin eri tavoin.

— Kaipaen kesän valoisuutta, sitä suomalaisen kesän arktista hysteriaa, jota täällä ei ole. Ja kahvia, koska se on laadultaan huip-puluokkaa, vaikka ei se Suomessa aina kahvilassa tarjottuna olekaan mitenkään unohtumatonta. Hapanleipää en kaipaa enää niin kovasti, kun teen sitä itse juuresta saakka suomalaisten ja venäläisten ohjeiden ristisiitoksena. Hapatus kestää kolme päivää. Sillä olen saanut kaikki vuodet, sitä kun myydään juutalaisten kaupoissa.

rinteiltä viinilaaksoihin

Etelä-Amerikan huikaisevissa maisemissa

*Ei veteen lähtehellä
No al agua en el manantial*

Laulujaakkoseurueen kokoista ryhmää ei siirrellä suuressakaan maassa ihan tuosta vain paikasta toiseen, vaan Mendozaan pääsyyn tarvitaan kaksi eri lentovuoroa. Jälkimmäinen on kolmisen tuntia myöhässä, joten takimainen puolikas ei näe viinilaakso-seutua ylhäältä päin päivänvalossa, mutta kokee ja näkee sensijaan jälleen yhden ukkosmyrskyn ja sateen Mendozaan laskeutuessaan.

Kaupungissa kuullaan piankin, että Mendozaassa ei sada koskaan. Myös seuraavana päivänä meille kerrotaan, ettei Mendozaassa saada milloinkaan sadetta. Heti sen jälkeen salamoi ja ropsauttaa, toki vain vähän. Täälläpäin maailmaa lienee viisainta uskoa, mitä paikalliset sanovat, eikä niinkään niitä harhoja, joita omat silmät meille tuottavat.

Mendozan seudulla tuotetaan 75 prosenttia Argentiinan viineistä, ja sen huomaa kaikesta. Juuri alueen tasainen kuivuus ja elo Andeilta valuvan veden varassa tekee siitä hyvin riskittömän viljelyalueen. Sadon laatu pysyy vakiona vuodesta toiseen.

Alueen vehreys ja runsaat istutukset hämmästyttävät. Kaikki on tehokkaan ja toimivan kastelukanavajärjestelmän ansiota. Nyt alamme myös huomata saapuneemme todelliseen latinalaiseen Amerikkaan. Paikallisten englan-

ninkielen taidot ovat jääneet Buenos Airesiin. Alkaa espanjan opettelu.

Bodegan viinialueella tutustumme Suomen kunniakonsulina toimivan viiniyrittäjä Carlos Pulentan tilaan. Isäntä itse esittelee viinintuotannon eri vaiheet kiinnostavasti. Lopuksi meille tarjoillaan tilan gourmet-ravintolassa suorastaan tyrmäävä kuuden ruokalajin ateria, josta on kiitettävä koko henkilökuntaa milläs muulla kuin kuorolaululla.

Saamme kuulla tilan kalliinpuoleisia viinejä vietävän jo lukuisiin Euroopan maihin, ja joulukuusta lähtien myös Suomeen. Maistiaisista päätellen tuotteet eivät tule meikäläisille markkinoille hetkeäkään liian aikaisin.

Carlos Pulenta on kutsunut Mendozaan liiketuttaviaan, ystäviään ja muita paikkakunnan silmäätekeviä illaksi tilalleen, jossa on kaiken muun ohella toimiva konserttisali. Laulu-Jaakot on illan vieraileva tähtinimi.

Piinaavasta jännityksestä ja taas kerran viime sekuntien ohjelmamuutoksista huolimatta ilta onnistuu erinomaisesti. Yleisö on arvokasta mutta välitöntä ja vapautunutta, ja päälle järjestettävät kokkareet antavat oivan tilaisuuden tutustua mendozalaisiin viinitehtailijoihin, jotka näyttävät olevan kilpailijoinakin toistensa hyviä ystäviä.

Laulu-Jaakkojen kvartetti yllättää vielä parilla nappiin osuvalla serenadilla, ja kuoro antaa kokonaisuudessaankin ylimääräisen numeron. Saam-

me nähdä lisäksi paikallisten improvisoimia tangoesityksiä, joissa tulkitaan käytetään koko kroppaa esimerkilliseen malliin.

*Terve metsä, terve vuori!
Salud bosque, salud monte!*

Seuraa etukäteen ajatellen yksi kuttavimmista elämyksistä, ajo Andien yli bussilla Santiagoon, Chileen. Matkaa on ehkä vajaat 300 kilometriä, mutta siihen on varattava vähintään 7 tuntia aikaa.

Mendozan ja Santiagon välinen valtatie lienee yksi maailman korkeimmista. Tietojen mukaan bussi käy parhaimmillaan liki 4000 metrin korkeudella merenpinnasta, mikä kyllä tuntuu jo hengityksessä pysähdeltäessä.

Samalla pääsemme noin 10 kilometrin päähän muun maailman kuin Aasian korkeimmasta huipusta, Aconcagua. Sen 6 959 metrin korkeudessa siintävä huippu näkyy onneksemme pilvettömässä säässä moitteettomasti.

Huomattavan tiukka aikataulu ja yllättävän sitkeät rajarituaalit vuoristosemalla alkavat tuottaa kiirettä. Pysähdykset näköalapaikoilla jäävät turhankin nopeiksi.

Chilen puolella ajamme ensimmäiseen todelliseen serpentiiniin, joka saa monet vaihtamaan paikkaa bussissa — kuski taitaa ajaa ihan tahallaan niin, että etu- ja perälytykset seilaa- vat kurveissa tyhjän päällä. Kaiteita ei täällä päin harrasteta, ja rekkaliikenne on tiheää.

Jos jokin lyö pietarsaarelaisjoukkion ällikällä, niin se on Chile. Ennakkokäsitys nuhrisesta ja tuhrisesta, puutteellisen infrastruktuurin omaavasta köyhästä maasta joutaa romukoppaan.

Heti on sanottava, että Chile on olennaisesti naapuriaan Argentiinaa köyhempi, ja chileläisen keskimääräinen elintaso on huonompi. Se johtuu, kuten niin usein muuallakin, valtavista eroista rikkaiden ja köyhien välillä. Tällä matkalla me näemme vaurainta Chileä Santiagosta Valparaisoon, siistejä kaupunkeja, erinomaisia teitä ja vehreitä, upeita maisemia viini-, apelsiini- ja oliiviviloiineen. Totuus on pitkän ja kapean maan pohjois- ja eteläosissa taatusti ihan toinen.

Kaikesta kiirehtimisestä huolimatta käy niin, että kun kuoron on määrä esiintyä smokeissaan Santiago de Chilen yliopiston Victor Jara -salissa klo 18.30, paikalla ollaan minuuttia vaille. Eli ei kun suoraan lauteille — mutta tähänhän aletaan jo tottua.

Koko kiertueen ajan oppaamme ja voimalaitoksemme Pertti Mustonen kääntää laulujen väliin tulevat Anna-Leena Salokorven puheet, ja johdattaa kuulijat kielimuurin yli. Pistämättömänä esiintyjänä Mustonen taitaa laittaa joukkoon hieman omiaan sadakseen yleisön vapautumaan. Naurun-tyrskähdykset kielivät tästä.

Täälläpäin ei istuta penkissä synkinä kuin kirkossa, vaan yleisö myös kommunikoi kuoron kanssa: toisinaan Mustonen saa vastata salista heitettyihin kysymyksiin laulujen ja koreografioiden sisällöstä. Esimerkiksi ”Sau-

nalaulu” vihtoineen/vastoineen ja lölynheittoineen tekee joka kerta vaikutuksen paikallisiin.

Ykköstenori Heimo Toiviainen yllättää myönteisesti paitsi salillisen chileläisiä myös omat kuorokollegansa, tulkitsemalla soolona Violetta Parran klassikon ”Elämälle kiitos — Gracias a la vida” suomeksi ja espanjaksi.

Yleisössä on jälleen jokunen Santiagon suomalainen, joille konsertti tuo kaivatun tuulahduksen kotimaasta, sekä yliopiston opettajia, opiskelijoita, kuorolaisia ja muusikoita.

Yliopiston keikkaa on seuraamassa myös Chilen Suomen suurlähettiläs Iivo Salmi vaimoineen, ja hän esittää ulkoministeriön tervehdyksen konsertissa.

*Meristä kaunein
El más bello de los mares*

Koittaa kiertueen viimeinen päivä. Noin puolet porukasta lähtee päiväretkelle vajaan 150 kilometrin päässä Tyynen meren rannalla olevaan Valparaisoon, Paratiisilaaksoon. Loput jäävät tutustumaan Santiagon nähtävyyksiin ja ostosmahdollisuuksiin.

Rannikolla olevat Valparaiso ja Viña del Mar sekä etelämpänä oleva Isla Negra, runoilija Pablo Nerudan huvila ja hautapaikka tekevät lähtemättömän vaikutuksen myös monenlaista nähneisiin matkailijoihin.

Rannikko lepäilee aamupäivisin viileässä sumussa ja kylpee iltapäivisin lämpimässä auringossa. Päivä kulkee nobel-runoilija Nerudan jalanjäljissä,

sillä tämä rakensi viisikerroksisen kotinsa Valparaisoon käsittämättömän jyrkille kukkuloille. Paikka on nykyään museona, jossa ei saa kuvata sisätiloja eikä esineitä. Ikkunoista ulospäin, kaupunkiin kuvaaminen sen sijaan sallitaan.

Toista viikkoa lähes pelkillä pihveillä elänyt seurue säntää ensi töikseen Valparaisoon satamaan etsimään kalaravintolaa. Valparaisoon kalaa ovat ehtineet kehua jo argentiinalaiset takisukitkin, eivätkä ole turhia puhuneet. Hyvää on, vaikka aina ei lajille löydy suomenkielistä nimitystäkään.

*Pois meni merehen päivä
El día desaparecio al mar*

Isla Negralla matkassa olevat kuorolaiset päättävät suorittaa ainutkertaisen teon, laulaa vuonna 1973 kuolleen Pablo Nerudan haudalla. Kappaleeksi valitaan ”Pois meni merehen päivä”, jota säestävät läntisten laineiden kuohut rantatöyrään alapuolella.

Nopeasti organisoitu esitys toimii kaikessa karheudessaan hyvin. Kuoro on matkannut Atlantin rannalta Tyynelle merelle, ja nyt on kotiinpaluun aika.

Sitä ennen kiirehdimme jälleen Santiagoon pukeutuaksemme vihoviimeistä tilaisuutta varten. Chilen kuorolaulun grand old man, maestro Waldo Aránguiz Thompson, on täyttänyt 80 vuotta. Hänen kunniakseen järjestettävään gaalailtaan on saanut kutsun myös sattumoisin täällä päin majaileva Laulu-Jaakot Suomesta.

Laulu-Jaakkojen esiintymiset Etelä-Amerikassa

Argentiina

Buenos Aires, Svenska Kyrkan — Iglesia Sueca su 15.10.06 klo 19.
Buenos Aires, Gran Cafe Tortoni ma 16.10.06 klo 19.
Mendoza, kutsuvieraskonsertti Finca & Bodega Carlos Pulenta ke 18.10.06 klo 20.

Chile

Santiago, Universidad de Santiago de Chile, pe 20.10.06 klo 18.30.
Santiago, gaalailta Maestro Waldo Aránguiz Thompsonin kunniaksi, Estadio Español la 21.10.06 klo 21.

Vauhdikkaan, värikkään shown käynnistämässä gaalaillassa Jaakot esittää kolme suomalaista laulua lähes täysin ammattimuusikoista ja kuoronjohtajista koostuvalle yleisölle. Hui- mien aplodien saattelemana kuoro pistää ylimääräisenä ”Santa Marian” svengaamaan, ja saa lopulta koko reissun pisimmät ja äänekkäimmät suosionosoitukset siirtyessään pöytiin ja illallisen äärelle.

Illan mittaan tehdään tuttavuutta paikallisten kuorojen edustajien kanssa, eikä ole mitenkään poissuljettua, etteivätkö kontaktit voisi joskus joutaa jatkotoimiin.

Paremmiin ei kiertuetta juuri voisi lopettaa.

*Tekstit: Pentti Höri
Kuvat mm. Laila Forss,
Anita Lövdahl, Jürgen Lehmann
(linnut), Anna-Leena Salokorpi,
Kari Jakamo*

Kirjoittaja on kuoron jäsen ja oli mukana matkalla.